

Tillväxtrapport efterlyser kunnande och kapital

DEN FINLÄNSKA EKONOMIN har lidit av en kronisk brist på tillväxt ända sedan finans-krisen 2008. Produktiviteten har knappt ökat och de stora affärsföretagen i landet är fortfarande de samma som under tidigare årtionden. På den positiva sidan finns en relativt stark framväxt av tillväxtbolag där nya innovationer uppkommer. Några av uppstartsbolagen har lyckats klättra upp till miljardklassen.

Utgångspunkten är i varje fall att de finländska företagen är i behov av tillväxt och förnyelse och att det inte låter sig göras med nuvarande strukturer. Vilka åtgärder som behöver sättas in är någonting som en arbetsgrupp som letts av pensionsförsäkringsbolaget Varmas verkställande direktör **Risto Murto** tagit sig an att formulera. Projektet som kallat sig *Kasvuriibi* överlämnade sin rapport¹ till statsminister **Petteri Orpo** i slutet av februari. (Tillväxtria skulle den raka svenska översättningen av projektets namn vara – en ria är ett torkhus och man kan tänka sig att de idéer som arbetsgruppen lägger fram får torka en stund innan det är dags för politiska beslut om vilka av de sammanlagt 41 förslagen som förverkligas.)

RISTO MURTO GÄSTADE Ekonomiska samfundets årsmöte den 25 mars på Hanken, där han efter mötets stadgeenliga

Mikael Kosk
är redaktör
för Ekonomiska
samfundets tidskrift.

del presenterade de viktigaste förslagen i tillväxtrapporten. De är uppställda i fyra huvudpunkter: människor och kunskap, tillväxtbolagens verksamhetsförutsättningar, energimarknaden och den gröna omställningen, samt försvarsindustrin.

Det första Murto tog fasta på är att utbildningsnivån är för låg. I åldersklassen från 25 till 34 år har bara kring 40 procent avlagt examen på högskolestadiet. Medeltalet bland OECD-länderna närmar sig 50 procent och i länder som Norge och Sverige överskrider andelen 50 procent.

Målet i Finland bör vara att hälften av åldersklassen avlagt högskoleexamen. Då åldersklasserna blir mindre blir det än viktigare att de är bättre utbildade. De senaste åren har invandringen, särskilt från Asien, varit rekordhög, men de som kommit har en alltför låg utbildning med tanke på företagets behov av kunnande.

Murto förde fram att det behövs en större andel utländska studerande på alla utbildningsnivåer i Finland. Utbildningsmark-

naden borde öppnas och finansieringen av forskning och utbildning skiljas åt.

FÖRUTOM AV BRISTEN på mänskligt kunskande hämmas den ekonomiska utvecklingen av splittrade ekosystem för innovationer och en mager tillgång på riskkapital. Enligt Murto är det svårt för ett nytt tillväxtbolag att finna 100 miljoner euro i eget kapital och i själva verket har inget av dem en finländsk majoritetsägare. I Sverige är mycket mer kapital i bruk och det gäller särskilt mjukvara och data. I Sverige finns också placeringsbolag på ett helt annat sätt än i Finland, där frågan hela tiden är vem som äger och vem som finansierar. Ett långsiktigt finländskt ägarskap är på alla sätt önskvärt i tillväxtbolagen.

Vad den gröna teknologin gäller beskrev Murto marknaden som räddig. Det finns inte ännu kostnadseffektiva lösningar och kunder saknas, och det finns mycket att lära sig.

Försvarsindustrin är i sin tur bra men inte heller en drivande kraft i den industriella produktionen. Murto efterlyste en innovationsenhet inom försvarsförvaltningen för att främja tillväxtföretag. Företagen kan inte göra allt på egen hand utan staten måste ta en större roll i produktutveckling och marknadsföring.

DET FÖRSTA SOM PRESSEN tog fasta på i tillväxtrapporten är att arbetsgruppen föreslår att arvsskatten avskaffas och ersätts av en skatt på överlåtelsevinst, ett förslag som gruppen inte var enig kring. Det motiveras med att skatten betalas först då det finns medel att betala den med, i stället för att egendom realiserar bara för att kunna betala arvsskatten.

Motargumentet är att statens skatteintäkter skulle minska drastiskt åtminstone på kort sikt och att forskningen inte pekar på

att ett avskaffande av arvsskatten skulle ha några större tillväxteffekter. Dessutom har betalningstiden för arvsskatten förlängts till tio år och de problem som finns kvar kan lösas med korrigeringar inom det rådande systemet.

ETT FÖRSLAG SOM däremot har stor betydelse ur tillväxtpolitikens synvinkel är att staten borde flytta tyngpunkten i sin placeringsverksamhet till icke-noterade tillväxtbolag. Det skulle innebära ett paradigmskifte i statens placeringspolitik, som bygger på dels strategiska intressen och dels ett rent ekonomiskt intresse av avkastning.

Om staten går in som riskkapitalist kan vinsterna bli stora då allt utfaller väl, men det kan också förlusterna bli då det bara är en liten del av uppstartsbolagen som överlever och expanderar på sikt.

Även satsningarna på forskning och utveckling föreslås öka så att statens och företagets sammanlagda FoU-insats uppgår till fyra procent i förhållande till bnp.

Svårigheten med att ställa upp ett numerärt mål är dock att det inte finns en direkt koppling mellan FoU-satsningarna och kvaliteten på produkterna och tjänsterna som kommer ut. Företag som har goda affärsidéer satsar på FoU medan det inte nödvändigtvis går andra vägen.

Innovationer och nya affärskoncept är inte förutsägbara och en rapport kan bara beskriva några ramvillkor för utvecklingen. I arbetsgruppen fanns fler medlemmar från kapitalförvaltningens sfär än från den akademiska världen. Följaktligen är analysen av tillväxtbolagens kapitalförsörjning den kanske mest originella delen av rapporten. En bra rapport tar sig inte an alla frågor på en gång utan väljer sina fokus.

¹<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166138>